

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel, 24.10.2006
KOM(2006) 631 lopullinen

KOMISSION TIEDONANTO NEUVOSTOLLE JA EUROOPAN PARLAMENTILLE

EU ja Kiina: kumppanuus tiivistyy, vastuu kasvaa

{KOM(2006) 632 lopullinen}

KOMISSION TIEDONANTO NEUVOSTOLLE JA EUROOPAN PARLAMENTILLE

EU ja Kiina: kumppanuus tiivistyy, vastuu kasvaa

1. Mistä on kysymys?

Kiinasta tuli viime vuosikymmenellä uudelleen suurvalta. Siitä on tullut maailman neljänneksi suurin talous ja kolmanneksi suurin viejä ja sen lisäksi yhä merkittävämpi poliittinen toimija. Kiinan talouskasvu on tukenut Kiinan selkeästi aktiivisempaa ja kehittyneempää ulkopolitiikkaa. Keskeisellä sijalla Kiinan politiikassa ovat sen kasvupyrkimykset sekä halu saavuttaa sen poliittisen ja taloudellisen voiman mukainen asema maailmassa. Kun otetaan huomioon Kiinan koko ja ilmiömäinen kasvu, näillä muutoksilla on erittäin suuri vaikutus maailmanpolitiikkaan ja -kauppaan.

EU on maailman suurin markkina-alue. Sen valuutta on maailmanlaajuinen varantovaluutta. EU:lla on johtoasema keskeisillä teknologian ja osaamisen aloilla ja keskeinen rooli pyrittäessä löytämään kestävä ratkaisu nykypäivän haasteisiin ympäristön, energian ja globalisoitumisen alalla. EU on osoittanut, että sen vaikutusvalta ulottuu kauas EU:n rajojen ulkopuolelle. EU on myös maailman suurin kehitysavun antaja.

Euroopan on vastattava tehokkaasti Kiinan uuteen nousuun. Jotta Eurooppa pystyy vastaamaan suurimpiin haasteisiinsa (ilmastonmuutos, työllisyys, maahanmuutto ja turvallisuus), sen on tuettava omien arvojensa pohjalta niitä mahdollisuuksia, joita dynaamiset suhteet Kiinaan tarjoavat. Kiinan uudistusprosessin tukeminen on niin ikään EU:n etujen mukaista. Tämä tarkoittaa sitä, että Kiina on otettava huomioon EU:n sisäisissä politiikoissa ja ulkopolitiikassa. Se tarkoittaa myös sitä, että EU:n sisäistä toimintaa koordinoitava paremmin, jotta voidaan varmistaa kattava ja johdonmukainen lähestymistapa.

Korostaakseen suhteidensa tärkeyttä EU:n ja Kiina sopivat strategisesta kumppanuudesta vuonna 2003. Joitakin näkemyseroja on edelleen, mutta niitä selvitellään, ja EU:n ja Kiinan väliset suhteet ovat kehittyneet ja muuttuneet realistisemmiksi. Kiina on yhdessä EU:n kanssa sitoutunut tiiviisti globalisoitumiseen ja yhdentyy yhä enemmän kansainväliseen järjestelmään.

EU:n Kiinaa koskevien toimintaperiaatteiden on edelleen perustuttava sitoutumiseen ja kumppanuuteen. Mutta sitä mukaa kun kumppanuus muuttuu läheisemmäksi, keskinäiset velvollisuudet lisääntyvät. Kumppanuuden on oltava molempien osapuolten etujen mukaista. EU:n ja Kiinan on tehtävä yhteistyötä toimiessaan aktiivisemmassa ja vastuullisemmassa kansainvälisessä roolissa vahvan ja vaikuttavan monenvälisen järjestelmän tukemiseksi ja edistämiseksi. Tavoitteena olisi oltava se, että Kiina ja EU voivat hyödyntää vahvuuksiaan ja siten tarjota yhteisiä ratkaisuja maailmanlaajuisiin ongelmiin.

Sekä EU että Kiina hyötyvät kaupallisesta ja taloudellisesta kumppanuudesta. EU:n rajojen sulkeminen kiinalaisilta kilpailijoilta ei ole ratkaisu, jos EU aikoo hyödyntää kumppanuuden mahdollisuudet. Euroopan on ymmärrettävä täysin sitoutumisen edut, jotta avoimuuteen perustuvalla Kiinan-politiikalla voidaan antaa poliittinen tuki. Kiinan olisi avattava markkinansa ja varmistettava, että kilpailu markkinoilla on tervettä. Kovempaan kilpailuun mukautuminen ja hyvän kauppataidan mukaisen kaupankäynnin varmistaminen tulevat olemaan EU:n kauppapolitiikan keskeinen haaste seuraavalla vuosikymmenellä. Tämä

merkittävä kahdenvälinen haaste on EU:n ja Kiinan välisen kumppanuuden koetinkivi, ja sitä käsitellään yksityiskohtaisemmin tähän tiedonantoon liittyvässä kauppapoliittisessa asiakirjassa "Kilpailu ja kumppanuus".

Eurooppa ja Kiina pystyvät ajamaan etujansa paremmin yhdessä kuin yksin.

2. Tausta: Kiinan uusi tuleminen

Sisäinen vakaus on keskeinen tekijä Kiinan politiikassa. Voimakas talouskasvu on viime vuosikymmeninä tukenut vakautta. Vuodesta 1980 Kiinan keskimääräinen vuosikasvu on ollut 9 prosenttia ja sen osuus maailman BKT:sta on kymmenkertaistunut nykyiseen 5 prosenttiin maailman BKT:sta. Kiinan kasvu on johtanut maailman historian ennätyksellisimpään köyhyyden vähenemiseen ja on synnyttänyt laajan keskiluokan, jolla korkea koulutus ja jonka ostovoima kasvaa ja valinnanmahdollisuudet lisääntyvät.

Ilmiömäinen kasvu kuitenkin kätkee alleen epävarmuutta ja epävakautta. Kiinan johtajien tie on vaikeakulkuinen ja heillä on ratkaistavanaan merkittäviä haasteita, jotka liittyvät pääosin maan sisäisiin asioihin, mutta joiden vaikutukset ulottuvat yhä enemmän myös kansallisten rajojen ulkopuolelle:

- Eroavuudet lisääntyvät edelleen. Elintasokuilu on suuri ja yhä kasvava, kuten myös sosiaalinen, alueellinen ja sukupuolten välinen epätasapaino. Terveysturvallisuus- ja koulujärjestelmät ovat kovalla koetuksella. Kiinan väestörakenne on muuttumassa, ja sen on ratkaistava väestön nopeasta ikääntymisestä aiheutuvat haasteet.
- Energian ja raaka-aineiden kysyntä Kiinassa on voimakasta ja kasvaa edelleen. Kiina on jo maailman toiseksi suurin energian kuluttaja. Talouden ja teollisuuden hallitsemattoman kasvun ympäristövaikutukset alkavat näkyä yhä selvemmin. Kasvu ei ole ollut tasaista vaan se on kohdistunut vientiin kotimaisen kysynnän kustannuksella.

Kasvu on edelleen keskeisellä sijalla Kiinan uudistusprosessissa, mutta uudistuksiin on sisällytetty yhä enemmän toimenpiteitä, joilla pyritään vähentämään sosiaalista eriarvoisuutta ja varmistamaan kestävä taloudellinen ja poliittinen kehitys. Joillakin aloilla vakaus paradoksaalisesti kylläkin lisääntyy, kun puolue ja valtio hellittävät otettaan. Itsenäisempi oikeuslaitos, vahvempi kansalaisyhteiskunta ja vapaampi lehdistö edistävät vakautta ja muodostavat samalla keskinäisen valvontajärjestelmän. Tasapainoisemman kehityksen tarve on tunnustettu ja tasapainoisen yhteiskunnan rakentamisessa on edistytty, mutta lisä uudistuksia tarvitaan vielä.

Kiina tukee alue- ja kansainvälisellä politiikallaan sisäpolitiikan kannalta välttämättömiä asioita. Turvallisuuteen ja rauhallisuuteen pyrkivä naapuruuspolitiikka edistävät omalta osaltaan talouskasvua. Kiinan aktiivisempi osallistuminen kansainvälisiin asioihin perustuu edelleen tarkasti määritettyihin tavoitteisiin, joihin sisältyy muun muassa kasvun edistämiseen tarvittavien luonnonvarojen turvaaminen. Samalla Kiina on kuitenkin pyrkinyt saamaan kansainvälistä kunnioitusta ja tunnustusta. Kiinan saavuttama edistys saa maailmanlaajuisia huomiota, kun Pekingissä järjestetään olympialaiset vuonna 2008 ja Shanghaissa maailmannäyttely vuonna 2010.

Kiinan mukaan sen ulkopoliittikka on perinteisesti perustunut tiukkaan puuttumattomuuden periaatteeseen, mutta mitä aktiivisemmän ja vakuuttavamman roolin maa ottaa kansainvälisessä politiikassa, sitä vaikeampaa periaatetta on noudattaa. Kiinan hallitus on

alkanut ymmärtää tämän, ja maan kansainvälinen vastuu on sen mukainen, mitä sen taloudellinen merkitys ja rooli YK:n turvallisuusneuvoston vakinaisena jäsenenä edellyttää. Tätä kuvastaa myös se, että Kiinan on luo aktiivisesti diplomaattisuhteita muihin valtioihin.

EU ja Kiina hyötyvät globalisoitumisesta, ja se on niiden yhteisten etujen mukaista. Globalisoituminen asettaa EU:lle ja Kiinalle haasteita ja lisää niiden vastuuta. Molempien tavoitteena on tehokas monenvälinen järjestelmä. Arvokysymyksissä on kuitenkin vielä erimielisyyksiä ja niiden osalta vuoropuhelua on edelleen jatkettava.

Sitä mukaa kun kumppanuus lujittuu, molempien osapuolten odotukset ja vastuu kasvavat. Koska EU on Kiinan suurin kauppakumppani, sen kauppapolitiikalla on suuri vaikutus Kiinaan. Myös Kiinan politiikoilla on suuri vaikutus EU:hun. Molemmat osapuolet odottavat, että toinen osapuoli ottaa huomioon tämän vaikutuksen politiikoista päätettäessä.

3. Tulevaisuus

EU:n olisi edelleen tuettava Kiinan sisäpolitiikan ja talouden uudistusprosessia, jotta Kiinasta voisi tulla vahva ja vakaa oikeusvaltio, jossa kunnioitetaan kaikkia perusoikeuksia ja -vapauksia ja suojellaan vähemmistöjä. EU lujittaa yhteistyötä kestävä kehityksen turvaamiseksi, toteuttaa kestävä ja tervettä talouspolitiikkaa sekä pyrkii vahvistamaan ja tasapainottamaan kahdenvälisiä suhteita. EU:n ja Kiinan olisi tuettava yhdessä rauhaa ja vakautta. EU:n olisi lisättävä koordinoitua ja yhteisiä toimia sekä lisättävä Euroopan teollisuuden ja kansalaisyhteiskunnan kanssa tehtävää yhteistyötä.

EU:n ja Kiinan välisten suhteiden oikeusperustana on ollut tähän asti vuoden 1985 kauppaja yhteistyösopimus. Sopimus ei kuitenkaan enää kuvasta EU:n ja Kiinan välisten suhteiden laajuutta ja monipuolisuutta. Yhteistyöperustan ajantasaistamiseksi EU:n ja Kiinan johtajat sopivat yhdeksännessä EU:n ja Kiinan huippukokouksessa uutta laajennettua kumppanuus- ja yhteistyösopimusta koskevien neuvottelujen aloittamisesta. Uusi sopimus tuo mukanaan merkittäviä mahdollisuuksia. Sopimus toimii yhtenäisenä kehityksenä, joka kattaa EU:n ja Kiinan välisten suhteiden kaikki osa-alueet kaikessa monitahoisuudessaan. Sopimuksessa olisi myös käsiteltävä tulevaisuutta, ja siihen olisi sisällytettävä tässä tiedonannossa esitetyt keskeiset tavoitteet.

3.1. Kiinan tukeminen sen pyrkimyksissä avoimeen ja moniarvoiseen yhteiskuntaan

Kiinan johtajat ovat toistuvasti ilmoittaneet tukevansa sekä perusoikeuksiin ja -vapauksiin liittyviä että muita uudistuksia. Uudistuksissa on kuitenkin käytännössä edistytty vain vähän. EU:n on pohdittava, kuinka se voisi parhaiten tukea Kiinan uudistusprosessia. Tässä yhteydessä on muistettava, että ihmisoikeuksien suojelun parantaminen, yhteiskunnan avoimuuden ja hallituksen vastuuvellvollisuuden lisääminen on Kiinan etujen mukaista sekä olennaisen tärkeää jatkuvan talouskasvun kannalta.

Demokratia, ihmisoikeudet ja yhteisten arvojen edistäminen ovat EU:n politiikan keskeisiä periaatteita ja olennaisen tärkeitä myös kahdenvälisen suhteiden kannalta. EU:n olisi tuettava ja kannustettava sitä, että Kiinasta tulee elinvoimainen ja riippumaton täysivaltainen kansalaisyhteiskunta. EU:n olisi tuettava pyrkimyksiä vahvistaa oikeusvaltiota, joka on välttämätön perusta kaikille muille uudistuksille.

EU kannustaa edelleen Kiinaa kunnioittamaan kaikkia perusoikeuksia ja -vapauksia koko maassa. Sananvapaus, uskonnonvapaus ja yhdistymisvapaus, oikeus oikeudenmukaiseen

oikeudenkäyntiin ja vähemmistöjen suojele ovat asioita, joihin on kiinnitettävä erityistä huomiota kaikissa osissa Kiinaa. EU kannustaa Kiinaa myös osallistumaan aktiivisena ja rakentavana kumppanina YK:n ihmisoikeusneuvostoon, kunnioittamaan YK:n tukemia arvoja ja noudattamaan kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevaa kansainvälistä yleissopimusta.

Kahdesti vuodessa käytävä ihmisoikeuksia koskeva vuoropuhelu aloitettiin sen jälkeen, kun suhteet Kiinaan luotiin. Vuoropuhelu on edelleen tarkoituksenmukaista, mutta EU:n odotukset, jotka kumppanuuden kehittyessä ovat kasvaneet, ovat yhä enenevästi jääneet täyttymättä. Vuoropuhelun olisi oltava:

- kohdennetumpaa ja tuloskeskeisempää; näkemysten vaihtoa olisi parannettava ja tulosten olisi oltava konkreettisempia,
- joustavampaa, ja siinä olisi hyödynnettävä erillisten seminaarien ja alaryhmien työn tuloksia,
- koordinoitumpaa yksittäisten jäsenvaltioiden ja Kiinan välisen vuoropuhelun kanssa.

3.2. Kestävä kehitys

Yksi nykypäivän keskeisistä maailmanlaajuisista haasteista on kestävän kehityksen varmistaminen. Kiinalla on ratkaiseva rooli tämän haasteen voittamisessa. Kiinan sisäisiä asioita koskeva uudistuspolitiikka on tärkeällä sijalla, ja komissio tukee sitä yhteistyöohjelmallaan, joka koskee myös yritysten yhteiskuntavastuuta. EU:n ja Kiinan olisi varmistettava tiivis kansainvälinen yhteistyö energian, ympäristön ja ilmastonmuutoksen, kansainvälisten työnormien noudattamisen, kehitysavun sekä makrotalouden alalla. Molempien osapuolten tehtävänä on:

Energian toimitusvarmuuden ja kestävyys turvaaminen. Koska EU ja Kiina ovat merkittäviä toimijoita maailman energiamarkkinoilla, energian toimitusvarmuuden ja kestävyys turvaaminen, tehokkuuden parantaminen ja energiantuotannon ja -kulutuksen ympäristövaikutusten lieventäminen on niiden molempien vastuulla ja molempien etujen mukaista. EU:n olisi varmistettava ensisijaisesti, että Kiinan yhdentyy osaksi maailman energiamarkkinoita ja osallistuu monenvälisten ohjausjärjestelmien ja organisaatioiden toimintaan, sekä kannustettava Kiinaa toimimaan aktiivisena ja vastuullisena energiakumppanina. Tältä pohjalta molempien osapuolten olisi toimittava yhdessä, jotta voidaan:

- lisätä kansainvälistä yhteistyötä, ja erityisesti pyrkimyksiä parantaa energiatietojen läpinäkyvyyttä ja luotettavuutta, sekä tiedonvaihtoa energiavarmuuden turvaamiseksi kehitysmaissa, myös Afrikassa
- lisätä Kiinan teknistä ja sääntelyä koskevaa asiantuntemusta, vähentää energian kysynnän kasvua, lisätä energiatehokkuutta ja puhtaiden uusiutuvien energiavarojen kuten esimerkiksi tuulienergian, biomassan ja biopolttoaineiden käyttöä, edistää energianormien noudattamista ja energian säästöä kehittämällä ja käyttämällä lähes päästötöntä hiiliteknologiaa
- sitoutua lisäämään vakautta soveltamalla investointeihin ja hankintoihin markkinalähtöistä lähestymistapaa, käydä vuoropuhelua muiden suurkuluttajien kanssa, edistää selkeiden ja

syrijimättömien sääntelykehysten luomista ja avointa pääsyä energiamarkkinoille sekä edistää kansainvälisesti tunnustettujen normien ja standardien hyväksymistä.

Ilmastonmuutoksen torjunta ja ympäristön parantaminen. Ympäristöasioita ja ilmastonmuutosta koskeva yhteistyö on vakaalla pohjalla vuonna 2005 pidetyssä EU:n ja Kiinan huippukokouksessa vahvistetun kumppanuuden ansiosta.

- EU:n olisi tarjottava sääntelyä koskevaa asiantuntemusta ja pyrittävä yhdessä Kiinan kanssa torjumaan ympäristön pilaantuminen, turvaamaan luonnon monimuotoisuus, hyödyntämään tehokkaammin energia-, vesi- ja raaka-ainevaroja sekä parantamaan ympäristölainsäädännön selkeyttä ja täytäntöönpanoa. EU:n ja Kiinan olisi pyrittävä yhdessä estämään metsien hävittäminen ja laittomat hakkuut sekä turvaamaan kalavarojen kestävä hoito ja meriasioiden hallinnointi.
- EU:n ja Kiinan olisi edistettävä ilmastonmuutuskumppanuutta sekä lujitettava kahdenvälistä ja kansainvälistä yhteistyötä. Niiden olisi täytettävä ilmastonmuutosta koskevan puitesopimuksen ja siihen liittyvän Kioton pöytäkirjan mukaiset yhteiset kansainväliset velvollisuutensa sekä osallistuttava aktiivisesti vuoden 2012 jälkeen tehtävää kansainvälistä ilmastonmuutosyhteistyötä koskevaan vuoropuheluun. Puhtaan kehityksen mekanismin soveltamista ja päästökauppaa olisi tehostettava.

Työllisyyttä ja työmarkkinoita koskevan tietovaihdon lisääminen. Kiina on sitoutunut vähentämään yhteiskunnallisia eroavuuksia ja edistämään tasapainoisempaa kehitystä. EU:n ja Kiinan olisi:

- lisättävä yhteistyötä työllisyys- ja työmarkkina-asioissa; niiden on lisättävä kahdenvälistä vuoropuhelua ja laajennettava sitä esimerkiksi työterveyden ja -turvallisuuden ja kunnollisten työolojen kaltaisiin asioihin; niiden on ratkaistava väestön ikääntymisestä aiheutuvat haasteet,
- varmistettava yhdessä, että työvoimaa ja työmarkkinoita koskevia kansainvälisiä sitoumuksia noudatetaan.

Kansainvälisen kehityksen koordinoinnin parantaminen. Kansainvälistä kehitystä koskevan yhteistyön tiivistäminen hyödyttäisi sekä EU:ta, Kiinaa että niiden kumppaneita kehitysmaissa. Tehottomaan yhteistyöhön liittyy varjopuolia erityisesti Afrikan mutta myös muiden kehitysmaiden osalta. EU:n ja Kiinan olisi:

- käytävä suunnitelmallista vuoropuhelua Afrikan kestävästä kehityksestä; vuoropuhelun olisi perustuttava toimien ja tavoitteiden avoimuuteen kaikkien osapuolten osalta,
- tuettava alueellisia pyrkimyksiä Afrikan maiden hallinnon parantamiseksi,
- kartoitettava mahdollisuudet tehostaa Kiinan osallistumista kansainvälisiin toimiin, joilla pyritään parantamaan avun tehokkuutta, koordinointia ja paikalla tehtävän kahdenvälisen käytännön yhteistyön mahdollisuuksia.

Kestävän talouskasvun edistäminen. Kiinasta on tullut kasvun lähde EU:lle ja maailmalle, mutta Kiinan kasvumalli on puolestaan EU:n ja Kiinan välisen kaupan merkittävän epätasapainon lähde. Kiinan hallitus on todennut makrotalouden haasteiden ratkaisemisen, kauaskantoisen finanssi-, raha- ja rakennepolitiikan sekä kulutuksen lisäämisen ja

eriarvoisuuden vähentämisen tärkeyden. Valuuttakurssin joustavuuden lisääminen on merkittävä tekijä, jonka avulla voidaan tasapainottaa kasvua kotimaisen kysynnän eduksi ja lisätä Kiinan kotitalouksien ostovoimaa. Vaihtotaseen ylijäämän supistumiseen johtavilla politiikoilla Kiina voisi lisätä talouden hallintaa ja vähentää ylikuumenemiseriskejä sekä samalla omalta osaltaan edistää maailmantalouden vakautta ja tasapainoa.

Koska EU ja Kiina ovat merkittäviä talousmahteja, niiden olisi edelleen syvennettävä kumppanuuttaan ja pyrittävä ratkaisemaan maailmanlaajuisia talouskysymyksiä yhdessä. Niiden olisi:

- syvennettävä yhteistyötä ja jaettava kokemuksia raha-, finanssi-, rahoitus-, valuuttakurssi- ja rakennepolitiikan laatimisesta ja toteuttamisesta
- tehtävä yhteistyötä, jotta maailmanlaajuinen epätasapaino voidaan korjata asianmukaisesti
- lujitettava ja kehitettävä makrotalouskysymyksiä koskevaa vuoropuhelua.

3.3. Kauppa- ja taloussuhteet

Kiinan yhdentyminen maailman kauppajärjestelmään on hyödyttänyt sekä Eurooppaa että Kiinaa. EU on Kiinan suurin kauppakumppani, ja yli 19 prosenttia Kiinan ulkomaankaupasta käydään EU:n kanssa. Kiinan kanssa kauppaa käyvät ja sinne investoivat eurooppalaiset yritykset ovat edistäneet Kiinan kasvua viemällä maahan pääomaa, osaamista ja teknologiaa, mikä on ollut ratkaisevan tärkeää maan kehitykselle.

Kiinan taloudellinen vahvuus on Euroopan etujen kannalta on tärkeää. Kiina ja erityisesti sen nopeasti kasvava keskiluokka muodostavat kasvavat markkinat EU:n viennille. EU:n vienti Kiinaan kasvoi nopeammin kuin vienti muualle maailmaan, yli 100 prosenttia vuosina 2000–2005. Palvelujen vienti EU:sta Kiinaan oli vuoteen 2004 mennessä kuusinkertaistunut kymmenessä vuodessa. Eurooppalaiset yritykset ja kuluttajat hyötyvät Kiinan kilpailukykyisesti hinnoitelluista tuotantopanoksista ja kulutushyödykkeistä. Avoimuudesta on etua sekä Kiinalle että EU:lle.

Kiina ei vielä täysin noudata Maailman kauppajärjestön WTO:n asettamia velvoitteita ja on asettanut uusia esteitä markkinoille pääsulle, mitä Euroopassa pidetään esteenä aidosti vastavuoroisten kauppasuhteiden syntymiselle. Tuonti Kiinasta on lisännyt Euroopassa paineita mukautua globalisoitumiseen. Tämä suuntaus jatkuu, kun Kiinan arvostus kasvaa.

Jotta Euroopan ja Kiinan väliset suhteet voisivat olla poliittisesti ja taloudellisesti kestävätkä pitkällä aikavälillä, Euroopan olisi edelleen tarjottava Kiinan vientihyödykkeille esteetön ja tasapuolinen pääsy markkinoille sekä mukauduttava kilpailuun. EU:n on kehitettävä ja lujitettava niitä aloja, joilla se saa huipputeknologia- ja lisäarvotuotteiden suunnittelusta ja tuotannosta suhteellista etua. EU:n olisi myös tuettava työvoiman uudelleenkoulutusta. Kiinan puolestaan olisi noudatettava tiukemmin sitoumustaan avata markkinansa ja mahdollistaa terve kilpailu. Molempien osapuolten on ratkaistava talouskasvun vaikutuksista luonnonvaroilta ja ympäristölle aiheutuvat ongelmat. EU:

Edellyttää avoimuutta. EU pyrkii edelleen yhteistyössä Kiinan kanssa saavuttamaan tilanteen, jossa Kiinan voidaan todeta noudattavan kaikkia WTO:n asettamia vaatimuksia. Lisäksi se kehottaa Kiinaa sitoutumaan näitä vähimmäisvaatimuksia laajempaan markkinoidensa avaamiseen, millä samalla tarjotaan uusia mahdollisuuksia EU:n yrityksille.

EU myöntää, ettei se voi vaatia Kiinalta avoimuutta, jos se itse asettaa Kiinalle esteitä. EU kehottaa Kiinaa noudattamaan sitoumustaan aloittaa EU:n ja Kiinan välistä julkisia hankintoja koskevaa sopimusta koskevat neuvottelut vuonna 2008 sekä saattamaan neuvottelut päätökseen mahdollisimman nopeasti.

Luo tasapuoliset toimintaedellytykset. Teollis- ja tekijänoikeuksien suojaamisen parantaminen Kiinassa ja pakonalaisten teknologiasiirtojen lopettaminen ovat yksi EU:n keskeisistä tavoitteista. Ne voivat toteutua, jos Kiina noudattaa WTO:n velvoitteita. Samalla myös Kiinan investointiolosuhteet paranevat. EU kehottaa Kiinaa lopettamaan sääntöjenvastaisten tukien myöntämisen ja uudistamaan pankkijärjestelmänsä sekä kannustaa Kiinaa vapauttamaan raaka-ainekaupan.

Tukee eurooppalaisia yrityksiä. Komissio pyrkii auttamaan Kiinan kanssa kauppaa käyviä yrityksiä, erityisesti pk-yrityksiä, mahdollisimman paljon sekä kehottaa niitä varmistamaan kunnolliset työolot. EU parantaa ja lisää sellaisen tiedon, koulutuksen ja neuvonnan tarjontaa, joka liittyy teollis- ja tekijänoikeuksien suojaamiseen. Pekingiin olisi avattava Eurooppa-tietokeskus. EU:n ja Kiinan yhteistä johtajavaihtoa ja -koulutusta koskevaa ohjelmaa olisi laajennettava.

Puolustaa EU:n etuja ensisijaisesti vuoropuhelun avulla. EU pyrkii poistamaan Kiinan-kaupan häiriötekijät ensisijaisesti vuoropuhelun ja neuvottelujen avulla. Kauppaa koskevaa EU:n ja Kiinan välistä vuoropuhelua olisi lujitettava kaikilla tasoilla, ja siinä olisi keskityttävä erityisesti kaupankäynnin ja markkinoille pääsyn helpottamiseen. Vuoropuhelua olisi ulotettava uusille aloille. Sekä Kiinan että EU:n etujen mukaista on, että ne tekevät yhteistyötä kansainvälisten säännösten laatimisesta ja maailmanlaajuisien standardien määrittämisestä vastaavissa elimissä. EU pyrkii aktiivisesti siihen, että valvonta ja sääntelykysymyksiin löydetään maailmanlaajuisia ratkaisuja, jotka edistävät markkinoiden avoimuutta ja lainsäädännön lähentämistä, sekä kehittää Kiinan kanssa tehtävää yhteistyötä sääntelyä koskevan vuoropuhelun välityksellä. Näin voidaan myös varmistaa, että Kiinasta tuotavat hyödykkeet ovat elintarvikkeita ja muita hyödykkeitä koskevien EU:n säännösten mukaisia.

Ratkaisemattomissa kiistoissa komissio turvautuu WTO:n riitojenratkaisujärjestelmään, jotta voidaan varmistaa monenvälisellä tasolla sovittujen säännösten ja velvoitteiden noudattaminen. Hyvän kauppataivan mukaiset kaupankäyntiedellytykset varmistetaan kaupan suojoatimenpiteillä. EU pyrkii aktiivisesti luomaan Kiinan kanssa maahan sellaiset edellytykset, joiden perusteella sille voitaisiin myöntää markkinatalousasema mahdollisimman nopeasti. Joidenkin edellytysten osalta on viime aikoina edistytty. Komissio tekee yhteistyötä Kiinan viranomaisten kanssa vahvistettujen menettelyjen mukaisesti ja on valmis toimimaan nopeasti, kun edellytykset täyttyvät.

Pyrkii vahvaan kumppanuussuhteeseen. Uutta kumppanuus- ja yhteistyösopimusta koskevien neuvottelujen keskeisenä tavoitteena on eurooppalaisten vientiyritysten ja sijoittajien Kiinan markkinoille pääsyn helpottaminen, WTO:n puitteissa annettuja sitoumuksia laajempien sitoumusten antaminen, teollis- ja tekijänoikeuksien suojaamisen tehostaminen sekä maantieteellisten merkintöjen keskinäinen tunnustaminen. Uudella sopimuksella myös saatetaan ajan tasalle vuoden 1985 kaupp- ja yhteistyösopimus. Kiina on jo yksi kansainvälisen kauppajärjestelmän suurimmista edunsaajista. Sen olisi otettava asemansa edellyttämä vastuu ja osallistuttava aktiivisesti WTO:n Dohan kierroksen elvyttämiseen ja päätökseen saattamiseen.

Monet näistä vaiheista eivät ole pelkästään EU:n vaan nimenomaan myös Kiinan etujen mukaisia, ja ne ovat olennainen osa Kiinan matkaa tasapainoiseen ja kestäväan kasvuun ja kehitykseen sekä maailmanlaajuiseen johtoasemaan ja vastuuseen. Liitteenä olevassa kauppapoliittisessa asiakirjassa esitetään kokonaisvaltainen lähestymistapa, jota sovelletaan EU:n ja Kiinan väliseen kauppaan ja investointitoimiin keskipitkällä aikavälillä.

3.4. Kahdenvälisen yhteistyön lujittaminen

Kahdenväliseen yhteistyöhön sisältyy monenlaisia toimia, muun muassa seitsemän virallista sopimusta ja 22:lla eri alalla käytävä alakohtainen vuoropuhelu. Yhteistyötä tehdään useilla tärkeillä aloilla ilmailusta ja merikuljetuksista alue- ja makrotalouspolitiikkaan. Kilpailuasioita koskevien kokemusten ja näkemysten vaihtoon liittyvän suunnitelmallisen vuoropuhelun sekä kilpailusääntöjen täytäntöönpanoon liittyvän teknisen tuen ja valmiuksien kehittäminen on edelleen tärkeää. Yhteistyö on ollut menestyksellistä ja myönteistä. Yhteistyön kohdentamiseksi sekä tasapainon ja yhteisten etujen turvaamiseksi tarvitaan vielä lisätoimia kaikilla aloilla, mutta erityisesti tiede- ja teknologiyhteistyön kaltaisilla avainaloilla. Lisätoimia tarvitaan myös maahanmuuttoa koskevan yhteistyön, henkilötason yhteyksien ja virallisiin suhteisiin liittyvien rakenteiden lujittamisessa. Sekä EU:n että Kiinan tehtävänä on:

Tiede- ja teknologiyhteistyön lisääminen ja sen laadun varmistaminen. Tiede- ja teknologiyhteistyö on yksi Kiinan hallituksen painopistealueista. Kiina käyttää 1,5 prosenttia BKT:staan dynaamiseen ja kasvavaan tutkimus- ja kehittämisohjelmaan. Myös kahdenvälinen yhteistyö on vahvaa. Kiina on yksi tärkeimmistä tutkimuksen kuudennen puiteohjelman hankkeisiin osallistuvista kolmansista maista, ja sen osuus ohjelman tutkimusvaroista on 600 miljoonaa euroa. Kiina on tärkeä kumppani merkittävässä hankkeissa, kuten ITER ja Galileo. EU:n osallistumista Kiinan ohjelmiin olisi lisättävä.

Toukokuussa 2005 järjestetyssä tiede- ja teknologiafoorumissa annetussa yhteisessä julkilausumassa vahvistetaan kehys yhteistyön syventämiselle yhteisen edun, vastavuoroisuuden ja osallistumisen pohjalta. EU:n ja Kiinan olisi:

- tehostettava yhteistyön näkyvyyttä; EU ja Kiina voivat siten asettaa ja kohdentaa tavoitteet tehokkaasti sekä päättää toimista esimerkiksi pandemioiden tai puhtaan energiateknologian kehittämisen kaltaisissa asioissa. Molempien osapuolten olisi myös pyrittävä edistämään vastavuoroisuuden lisäämistä ja luotava perusta sille, että koordinoitua jäsenvaltioiden toimien kanssa voitaisiin tehostaa,
- tehostettava yhteissuunnittelua yhteisten etujen turvaamiseksi ja lisättävä rahoituksen joustavuutta, jotta eurooppalaiset tutkijat voisivat osallistua Kiinan tutkimusohjelmiin. Sekä EU:n että Kiinan olisi helpotettava tutkijoiden liikkuvuutta. EU edistää liikkuvuutta puiteohjelmasta myönnettävien erityisapurahojen avulla.

Maahanmuuttoa koskevan yhteistyön tehostaminen. Kiinalaiset ja muunmaalaiset maahanmuuttajat rikastuttavat EU:n kulttuuria ja tuovat mukanaan tärkeää osaamista ja asiantuntemusta. Maahanmuuttoon liittyy kuitenkin merkittäviä varjopuolia, jos sitä ei hoideta asianmukaisesti. Henkilövaihtoa on helpotettava toimivalla oikeusperustalla. Järjestelmän väärinkäyttäjää varten tarvitaan tehokkaita menettelyjä, joiden painopiste on ennaltaehkäisyssä ja palauttamisessa. EU:n ja Kiinan olisi pyrittävä siihen, että takaisinottosopimus voidaan tehdä mahdollisimman aikaisessa vaiheessa.

- Nykyistä kuulemismenettelyä olisi jatkettava, ja se olisi ulotettava kattamaan sekä laitton että laillinen maahanmuutto. Asiassa edistyminen edellyttää uutta sitoutumista poliittisella tasolla.
- EU:n ja Kiinan olisi sovittava esimerkiksi virkamiesvaihtoon ja koulutukseen liittyvistä yhteistyöhankkeista ja niiden edistämisestä. Kokemuksia olisi vaihdettava myös biometrisen teknologian alalla.
- Yleisestä turvallisuudesta vastaavan ministeriön kanssa olisi käytävä vuoropuhelua, jossa käsitellään maahanmuuttoa sekä järjestäytyneen rikollisuuden, terrorismin ja korruption vastaisia toimia.
- EU:n ja Kiinan tekemän matkailualaa koskevan ADS-sopimuksen asianmukainen soveltaminen edellyttää jatkuvaa aktiivista käytännön yhteistyötä.

Henkilötason yhteyksien lisääminen. EU:n ja Kiinan välisiä suhteita tukevia henkilötason yhteyksiä olisi lisättävä. Molempien osapuolten olisi toteutettavia merkittäviä kestäviä toimia, jotka ulottuvat kulttuurivaihdosta ja matkailusta kansalaisyhteiskuntaan ja korkeakoulujen välisiin yhteyksiin.

- Kansalaisyhteiskunnan ja eri elinten tasolla luotavilla yhteyksillä olisi tuettava ja edistettävä suoraan poliittisia ja kauppasuhteita. EU:n ja Kiinan olisi helpotettava suorien yhteyksien luomista kansalaisyhteiskunnan eri ryhmittymien välille ja otettava ne mukaan alakohtaiseen vuoropuheluun siltä osin kuin mahdollista. Kansalaisjärjestöjen virallisia yhteyksiä olisi vahvistettava ja lisättävä. Euroopan parlamentilla on keskeinen rooli, ja sen olisi lisättävä yhteistyötä Kiinan kansallisen kansankongressin kanssa. EU:n olisi lisättävä myös yhteyksiä YK:n talous- ja sosiaalineuvoston ja Kiinan talous- ja sosiaalikomitean, poliittisten puolueiden ja muiden puolivirallisten elinten välillä.
- Koulutuksen alalla on onnistuttu erityisen hyvin. Vuonna 2005 EU:ssa opiskeli 170 000 kiinalaista opiskelijaa. EU:n ja Kiinan olisi jatkettava nykyistä yhteistyötä yksittäisten jäsenvaltioiden toteuttamien ohjelmien sekä Erasmus Mundus -ohjelmaan sisältyvän Kiinaa koskevan ohjelman välityksellä. Tutkintoon johtavista yhteisistä kursseista ja yhteisasuntoloista on saatu myönteisiä kokemuksia. EU:n ja Kiinan olisi toteutettava oikeustieteellisiin opintoihin liittyvän European Law School -hankkeen kaltaisia hankkeita. Molemmat osapuolet kannustavat edelleen EU:n opiskelijoiden opiskelua Kiinassa. Kielellisten valmiuksien parantamiseksi komissio tukee erityisohjelmaa, jossa kiinalaisia kielenopettajia koulutetaan antamaan kielenopetusta Euroopassa.
- Kiina koskevaa akateemista asiantuntemusta on lisättävä EU:ssa, ja sitä on koordinoitava tehokkaammin. Sekä EU:n että Kiinan on tuettava eurooppalaisten ja kiinalaisten korkeakoulujen ja yliopistojen välistä vuorovaikutusta. Komission olisi edelleen tuettava Kiinaa koskevaa akateemista verkostoa. Sen olisi hyödynnettävä akateemista asiantuntemusta suunnitellessaan EU:n politiikkaa sekä koordinoitava tietojen jakamista akateemisessa yhteisössä. Eurooppalaisiin yliopistoihin olisi perustettava joitakin korkeatasoisia Kiinan-tutkimuksen professuureja. Eurooppalaisten ja kiinalaisten asiantuntijaryhmien olisi käytävä säännöllistä vuoropuhelua.

Kahdenvälisten rakenteiden tehostaminen. EU:n ja Kiinan olisi pohdittava suhteiden hoitamisessa tarvittavia rakenteita ja mietittävä, olisiko niitä kevennettävä, parannettava tai ajantasaistettava. Komission vuonna 2003 laatiman toimintapoliittisen asiakirjan tavoitteena

oli lisätä EU:n ja Kiinan välistä alakohtaista vuoropuhelua. Tavoitteessa on onnistuttu kiitettävästi, ja vuoropuhelu on pääosin toiminut hyvin ja edistänyt EU:n ja Kiinan välistä kumppanuutta. Edistystä on kuitenkin vielä arvioitava. Kummankin osapuolen olisi myös pohdittava, tarvitaanko uusi elimiä tai järjestelyjä, jotka voisivat entisestään parantaa EU:n ja Kiinan välisiä suhteita.

- Vuosittaiset huippukokoukset ovat hyvä perusta hallitusten päämiesten tason yhteyksien ylläpitämiselle. Huippukokousten lisäksi olisi järjestettävä säännöllisesti laaja-alaista kokemustenvaihtoa ja vuoropuhelua teknisellä, ministeri- ja sitä korkeammalla tasolla. Lisäksi EU:n ja Kiinan olisi pyrittävä löytämään joustavampia ja epävirallisempia mahdollisuuksia keskinäisiin tapaamisiin ja kokemusten vaihtoon.
- Hiljattain sovittu varaulkoministeritason strateginen vuoropuhelu on keskeisellä sijalla käsiteltäessä alueellisia ja geopolittisia asioita. Sen avulla voidaan parantaa EU:n ja Kiinan suhteiden kohdentamista ja vaikutuksia sekä varmistaa, että niistä saadaan entistä enemmän lisäarvoa.
- EU:n ja Kiinan olisi tarkasteltava perusteellisesti eri aloilla käytävien keskustelujen perusteita, niiden välisiä yhteyksiä ja toimivuutta. Tavoitteena tässä olisi oltava yhteisvaikutusten maksimointi ja yhteisen edun turvaaminen. Lisäksi niiden olisi varmistettava sidosryhmien osallistumien siltä osin kuin mahdollista. Komissio laatii valmisteluasiakirjoja, joissa käsitellään alakohtaisia haasteita.
- Olisi perustettava uusi riippumaton EU:n ja Kiinan välinen foorumi. EU:ssa foorumin olisi toimittava erillään EU:n toimielimistä. Foorumiin osallistuvilla olisi oltava yhteiskunnallista, akateemista, liike- tai kulttuurielämän tuntemusta, jota poliittiset johtajat voivat hyödyntää politiikan suunnittelussa. Foorumin olisi edistettävä kahdenvälisiä suhteita.

EU:n olisi varmistettava, että se on yksimielinen kaikista Kiinan suhteisiin liittyvistä asioista. Kun otetaan huomioon suhteiden monitahoisuus ja jatkuvuuden merkitys, järjestelmällinen ja laaja-alainen säännöllinen kansainvälinen koordinointi on olennaisen tärkeää.

EU:n ja Kiinan kumppanuutta ja Kiinan uudistusprosessia olisi edelleen tuettava EU:n yhteistyöohjelmalla, jota toteutetaan maakohtaisen strategia-asiakirjan ja maaohjelmien välityksellä. EU:n on tarkasteltava ja mukautettava yhteistyöohjelmaansa sitä mukaa kun Kiinan asema muuttuu sellaiseksi, että se ei enää sovellu kehitysavun saajaksi. Yhteistyön on palveltava molempien osapuolten etuja, siinä on otettava huomioon EU:n periaatteet ja arvot. Yhteistyön on myös tuettava kumppanuutta.

3.5. Kansainvälinen ja alueellinen yhteistyö

Rauhan ja turvallisuuden edistäminen uudistetun ja vaikuttavan monenvälisen järjestelmän avulla on EU:n ja Kiinan etujen mukaista. EU:n ja Kiinan olisi tehtävä tiivistä yhteistyötä YK:ssa. Niiden olisi pyrittävä löytämään monenvälisiä ratkaisuja kriiseihin, terrorismin torjuntaan ja alueellisen yhteistyön lisäämiseen, myös osallistumalla uusien alueellisten elinten toimintaan. Rauha ja turvallisuus ovat kaikkien yhteinen etu, ja niitä olisi tarkasteltava tiiviissä yhteistyössä osana Keski-Aasiaa, Afrikkaa ja Itä-Aasiaa ja esimerkiksi aseiden leviämisen estämisen kaltaisia merkittäviä haasteita koskevaa suunnitelmallista vuoropuhelua.

Itä-Aasia. On selvää, että EU seuraa tarkkaan Itä-Aasian strategista turvallisuustilannetta. EU:n toiminnan olisi perustuttava ulko- ja turvallisuuspolitiikan tehostamiseen ja alueen strategisen merkityksen huomioon ottamiseen. EU:n olisi tältä pohjalta laadittava politiikkaa koskevat yleiset suuntaviivat.

Kiinalla on keskeinen rooli Itä-Aasiassa, ja se on pyrkinyt parantamaan suhteitaan naapurivaltioihin, myös Venäjään ja Intiaan, sekä Keski-Aasiaan Shanghain yhteistyöelimen välityksellä. Kiinan ja Japanin välisissä suhteissa on kuitenkin vielä parantamisen varaa. Alueen tärkeimpien toimijoiden väliset vahvat suhteet ja alueellinen yhdentyminen on EU:n etujen mukaista.

Taiwan. Kiinan ja Taiwanin välisellä rauhalla ja vakaudella on suuri merkitys EU:lle. "Yksi Kiina" -politiikan perusteella ja ottaen huomioon alueen strategisen tasapainon EU:n olisi edelleen seurattava tilannetta aktiivisesti ja ilmaistava näkemyksensä Kiinalle ja Taiwanille. Poliitikassa olisi otettava huomioon, että EU:

- vastustaa kaikkia toimenpiteitä, jotka johtavat nykytilanteen yksipuoliseen muuttumiseen
- vastustaa tiukasti voiman käyttöä
- kannustaa käytännön ratkaisuja ja luottamusta lisääviä toimenpiteitä
- kannustaa kaikkien osapuolten välistä vuoropuhelua ja
- ylläpitää jatkossakin vahvoja taloudellisia ja kaupallisia yhteyksiä Taiwaniin.

Kiinan sotilasmenojen ja sotilaallisten tavoitteiden avoimuus. EU pitää huolestuttavana sitä, ettei Kiina ole julkistanut puolustusmenojaan. Koska menot kasvavat edelleen, Kiina on saatava vakuuttuneeksi avoimuuden lisäämisen tärkeydestä. EU:n olisi samalla pystyttävä parantamaan valmiuksiaan arvioida Kiinan sotilaallista kehitystä.

Aseidenvientikielto. Aseidenvientikielto annettiin Tiananmenin aukion tapahtumien (vuonna 1989) jälkeen. EU pyrkii edelleen aseidenvientikiellon poistamiseen, mutta tämä edellyttää vielä lisätoimia sekä EU:lta että Kiinalta.

- Aseidenvientikiellon kumoamisen teknisten valmistelujen päätökseen saattamisesta vastaavat EU:n nykyinen puheenjohtajamaa ja tulevat puheenjohtajamaat. Ne pyrkivät varmistamaan, ettei kiellon kumoaminen johda asemyynnin laadulliseen tai määrälliseen kasvuun ja että asiasta päästään yhteisymmärrykseen. EU:n ja Kiinan olisi pyrittävä yhdessä parantamaan edellytyksiä kiellon poistamiselle. Kiinan olisi parannettava ihmisoikeustilannettaan ja suhteitaan Taiwaniin sekä lisättävä sotilasmenojensa avoimuutta.

Aseiden leviämisen estäminen. Aseiden leviämisen estäminen on yksi strategisen kumppanuuden keskeisistä osa-alueista. Kansainvälinen ja kahdenvälinen yhteistyö perustuu YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmaan 1540 ja vuonna 2004 pidetyssä EU:n ja Kiinan välisessä huippukokouksessa annettuun asesulkua ja asevalvontaa koskevaan yhteiseen julistukseen. EU tukee Kiinan keskeistä roolia Korean niemimaalla. Kiinan tuki on ratkaisevaa myös Iranin ydinasekiistan ratkaisussa. Viennin valvonnan toteuttamiseen ja tehostamiseen liittyvässä vuoropuhelussa ja käytännön yhteistyössä on päästy hyvään alkuun.

EU:n olisi tehtävä tältä pohjalta yhteistyötä Kiinan virkamiesten kanssa ja kannustettava Kiinaa:

- noudattamaan kaikkia aseiden leviämisen estämistä ja aseistariisuntaa koskevia sopimuksia ja kansainvälisiä menettelyjä sekä edistämään niiden noudattamista alueellisella ja kansainvälisellä tasolla
- tehostamaan joukkotuhoojaseissa käytettävien materiaalien, välineiden ja teknologian viennin sekä pienaseiden, kevyiden aseiden ja muiden aseiden viennin valvontaa.

EU:n ja Kiinan olisi yhteistyössä jaettava viennin valvonnan toteuttamiseen ja tehostamiseen liittyviä käytännön kokemuksia muun muassa Kiinan tullivirkailijoille annettavan koulutuksen avulla. EU:n ja Kiinan olisi tarkasteltava mahdollisuuksia EU:n ja Aasian yhteisiin aloitteisiin ASEANin alueellisen foorumin yhteydessä.

4. Päätelmät

Kiina on yksi EU:n tärkeimmistä kumppaneista. Kiinan uusi nousu on tervetullut ilmiö. Mutta ennen kuin EU voi reagoida tähän myönteisesti ja tehokkaasti, sen on parannettava politiikan koordinoitua kaikilla tasoilla ja varmistettava jäsenvaltioiden yksimielisyys keskeisissä asioissa.

EU:n ja Kiinan välinen suhde on vahva ja se kehittyy edelleen. Toimia on jatkettava tältä pohjalta. Komissio pyytää neuvostoa tukemaan ja täydentämään päätelmissään tässä tiedonannossa annettuja suosituksia. Ne ovat haasteellinen tehtävä EU:lle, ja tärkeällä sijalla niiden käytännön toteuttamisessa on kumppanuus- ja yhteistyösopimus.

Läheisempi ja vahvempi strateginen kumppanuus on EU:n ja Kiinan etujen mukaista. Mutta sen myötä vastuu kasvaa ja avoimuus tulee yhä välttämättömämmäksi, mikä edellyttää yhtenäistä toimintaa sekä EU:lta että Kiinalta.